

Carolus Clusius
college

Overgangsnormen 2025-2026

Een wereldschool!

Voorwoord

Dit document bevat de overgangsnormen voor het schooljaar 2025-2026. Ze zijn gebaseerd op de landelijke slaag- zakregeling en aangevuld met nieuwe normen voor de brugklassen.

Hoofdstuk 1: Begripsbepalingen

Bevordering:	Doorstroom naar het volgende leerjaar
Doubleren:	Herhalen van het schooljaar in het hetzelfde leerjaar
Opstroom:	Doorstromen naar een hoger niveau
Afstromen:	Doorstromen naar een lager niveau
Besprekzone:	De leerling is niet automatisch bevordert. De docentvergadering beslist over de overgang.
Kernvakken:	De vakken Nederlands, Engels en wiskunde (havo/vwo). Voor het VMBO geldt alleen Nederlands als kernvak.
Handelingsdelen:	Verplichte onderdelen die met een voldoende moeten zijn afgesloten.
Slaag-/zakregeling:	Landelijke examennorm (toegepast bij bevordering)
Voldoende:	Een cijfer van 5,5 of hoger
Eén onvoldoende:	Eén cijfer tussen 5,4 en 4,5
Twee onvoldoendes:	Twee keer een cijfer tussen 5,4 en 4,5 of één cijfer tussen 3,5 en 4,4
Gemiddelde cijfer:	Het rekenkundig gemiddelde van alle meetellende vakken voor de overgang afgerond op één decimaal
Eindcijfer:	Definitieve afgeronde cijfer voor een vak aan het einde van het schooljaar op het rapport
Compensatie	Elke extra voldoende punt die je hebt is er één, die compenseert dus een onvoldoende punt: • Eén 5 compenseer je dus met minimaal één 7. • Eén 4 of twee keer een 5 compenseer je met minimaal één 8 of twee keer een 7. • Een 9 geeft je drie compensatiepunten om te verdelen.

Hoofdstuk 2: Algemene overgangsnorm

Een leerling wordt automatisch bevorderd wanneer:

- Je gemiddelde cijfer is een 6,0 of hoger
- Je hebt maximaal één onvoldoende in de kernvakken
Je hebt maximaal twee onvoldoendes
- Je hebt geen eindcijfer lager dan een 4
- Handelingsdelen moeten met een voldoende zijn afgerond

Wanneer je niet voldoet aan de overgangsnorm, kom je in de bespreekzone. Dat betekent dat de overgangsvergadering beslist. Er zijn dan de volgende mogelijkheden:

1. Je wordt alsnog bevorderd naar het volgende leerjaar op hetzelfde niveau
2. Je wordt bevorderd naar het volgende leerjaar op een lager niveau
3. Je doubleert in hetzelfde leerjaar

NB:

1. De vakken waarvan het eindcijfer meetelt voor de overgang in klas 1, 2 en 3 h/v zijn: Nederlands, Engels, Duits, Frans, geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde, natuurkunde, scheikunde, nask en biologie. Voor Orfeo tellen daarnaast ook de cijfers van de vakken Grieks en Latijn mee.
2. De vakken Kunst, LO, muziek en godsdienst moeten met minimaal een voldoende worden afgesloten.

Hoofdstuk 3: Brugklassen (overgangsnormen)

Voor de brugklasleerlingen (VMBO-tl, havo, atheneum, gymnasium Orfeo) geldt de algemene overgangsnorm. (zie hoofdstuk 2)

- Je gemiddelde cijfer is een 6,0 of hoger
- Je hebt maximaal één onvoldoende in de kernvakken
Je hebt maximaal twee onvoldoendes
- Je hebt geen eindcijfer lager dan een 4
- Handelingsdelen moeten met een voldoende zijn afgerond

Wanneer je niet voldoet aan de overgangsnorm, kom je in de bespreekzone. Dat betekent dat de overgangsvergadering beslist. Er zijn dan de volgende mogelijkheden:

NB:

1. Voor opstroom geldt de volgende norm:
 - a. Het gemiddelde cijfer is een 7,5
 - b. Maximaal één onvoldoende
 - c. De vaardigheidstoetsen onderschrijven een hoger niveau
2. Voor afstroom geldt de volgende norm
 - a. Het gemiddelde cijfer is lager dan een 6,0
 - b. De handelingsdelen zijn voldoende
3. Voor de werkwijze brugklassen verwijzen we naar bijlage 1.

Hoofdstuk 4: Overgangsnorm TTO-brugklassen (tweetalig onderwijs)

De tto-brugklas bestaat twee leerjaren in een dakpanklas (TTO1 en TTO2).

De overgang van TTO1 naar TTO2 is drempelloos:

- In principe worden alle leerlingen bevorderd naar TTO2.
- Aan het einde van TTO1 nemen de leerling, zijn/haar ouder(s) en de mentor samen een gezamenlijk gedragen overgangsbeslissing. Deze beslissing wordt genomen op basis van:
 - Het gemiddelde van de behaalde cijfers.
 - Resultaten van methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen (begrijpend lezen, rekenen, Engels lezen en luisteren).
 - Inzet, motivatie en executieve vaardigheden.
 - De manier waarop de leerling omgaat met de werkdruk en de bijbehorende belasting van het gekozen niveau, en de impact daarvan op de leerling.

Op deze manier bepalen leerling, ouder(s) en school samen de best passende plek voor het volgende leerjaar.

Hoofdstuk 5: Tweede en derde klassen

Voor alle tweede en derde klassen geldt de algemene overgangsnorm (zie hoofdstuk 2):

- Je gemiddelde cijfer is een 6,0 of hoger
- Je hebt maximaal één onvoldoende in de kernvakken
Je hebt maximaal twee onvoldoendes
- Je hebt geen eindcijfer lager dan een 4
- Handelingsdelen moeten met een voldoende zijn afgerond

Voor gymnasium tellen de cijfers van de vakken Latijn en Grieks mee; bij overstap naar het atheneum worden deze cijfers omgezet in handelingsdelen.

NB: Voor TTO2 geldt, vanwege de determinatie naar klas 3:

1. Voor opstroom geldt de volgende norm:
 - a. Het gemiddelde cijfer is een 7,5 of hoger
 - b. Maximaal één onvoldoende
 - c. De vaardigheidstoetsen onderschrijven een hoger niveau
2. Voor afstroom geldt de volgende norm
 - a. Het gemiddelde cijfer is lager dan een 6,0
3. Handelingsdelen moeten met een voldoende zijn afgerond

Hoofdstuk 6: Bovenbouw havo en vwo (leerjaar 4 havo/vwo en 5 vwo)

Voor alle klassen bovenbouw havo en vwo gelden onderstaande overgangsnormen (leerjaar 4 havo/vwo en 5 vwo)

- Het gemiddelde afgeronde cijfer is een 6 of hoger
- Maximaal één onvoldoende in de kernvakken
- Je voldoet aan de onderstaande norm, dit betreft de eindcijfers:
 - Alle cijfers zijn minimaal een 6, of
 - Je hebt één 5 en de rest van de cijfers zijn een 6 of hoger, of
 - Je hebt twee keer een 5 of één 4 met compensatie, én een gemiddelde van een 6
 - Je hebt één 5 en één 4 met compensatie, én een gemiddelde van een 6
 - Je hebt geen cijfer lager dan een 4
- Handelingsdelen moeten met een voldoende zijn afgerond

Hoofdstuk 7: Afspraken rondom overgang en doublure

- Het is niet mogelijk om tweemaal in hetzelfde leerjaar te doubleren
- Het is niet mogelijk om in twee opeenvolgende leerjaren te doubleren (met uitzondering van eindexamenkandidaten)

Hoofdstuk 8: Overstap & instroom

- Een tussentijdse overstap tussen afdelingen kan eventueel onder voorwaarden met een aanvullend programma.
- Na het behalen van een VMBO – TL-diploma is het mogelijk om door te stromen naar de havo – afdeling leerjaar 4.
- Na het behalen van je havodiploma is het mogelijk om door te stromen naar de vwo-afdeling leerjaar 5. Voor de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits) voorzien wij in een aansluitingsprogramma, indien nodig.

Bijlage 1: Werkwijze brugklassen.

Randvoorwaarden

- **Afname JIJ!-toets** moet gelijk zijn aan de afname condities van een reguliere toets.
- Voor dakpanklassen TH en HA geldt: De cijfers behaald in de periode 1 & 2 vormen rapport I met als bijlage de uitkomsten van de methodeonafhankelijke toetsen. De in periode 3 & 4 behaalde resultaten zijn de cijfers die meetellen voor het eindrapport.
- Iedere leerling maakt de toets die hoort bij zijn/haar route. Vanaf periode 3 maakt iedere leerling die een route volgt dezelfde toets ongeacht welke route. Bijvoorbeeld: een leerling die vanaf periode 3 de havo route volgt, maakt een toets op havo niveau, ongeacht de dakpanklas waar deze leerling in zit.

Uitzondering: In een TH-klas heeft wiskunde iedere route andere onderwerpen, waardoor beide routes de helft van de onderwijstijd tot zijn/haar beschikking heeft. Hierdoor is identieke toets bij wiskunde lastig, daarom wordt er een aangepaste versie ingezet die zeker recht doet aan het niveau.

VMBO TL-ROUTE

Klas 1: VMBO TL-route: overgang naar VMBO-TL 2

1. De leerling staat een **6,0** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Minimaal twee van de drie kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde) moeten gemiddeld met een **6,0** of hoger worden afgerond.
3. De leerling heeft **maximaal 2 onvoldoendes** met:
 - Maximaal één van deze onvoldoendes in de kernvakken: Nederlands, Engels en wiskunde of deze is niet lager dan een 5,0;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
4. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.

Bespreekzone

Voldoet een leerling niet aan de criteria voor automatische bevordering of wil instromen in havo 2, dan wordt deze leerling in de overgangsvergadering ingebracht voor bespreking. De overgangsvergadering doet een bindende uitspraak.

De onderstaande opties behoren tot de bevorderingsmogelijkheden:

Klas 1: VMBO-TL-route: overgang naar VMBO-TL 2

Wanneer naar het oordeel van de overgangsvergadering de inzet voldoende is geweest en er voldoende perspectief is op succes in het volgend leerjaar binnen dezelfde leerroute - zoals bijvoorbeeld blijkt uit de behaalde resultaten uit periode 1 en 2, maar ook de methode-onafhankelijke vaardigheidstoetsonderdelen *begrijpend lezen & rekenen**. Er kan een taak worden opgelegd om eventuele hiaten te dichten.

Klas 1: VMBO-TL-route: overgang naar havo 2

1. De leerling staat een **7,5** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. De leerling heeft **maximaal één onvoldoende**. Deze is niet lager dan een 5,0.
3. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.
4. JIJ!-toetsen*: Havoniveau op de onderdelen *begrijpend lezen & rekenen*.

Klas 1: VMBO-TL-route: overgang naar VMBO-kader 2

1. De leerling staat een **5,9** of lager gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.

*De JIJ!-toetsen zijn methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen

HAVO-ROUTE

Klas 1: havoroute: overgang naar havo 2

1. De leerling staat een **6,0** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Minimaal twee van de drie kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde) moeten gemiddeld met een **6,0** of hoger worden afgerond.
3. De leerling heeft **maximaal 2 onvoldoendes** met:
 - Niet meer dan één onvoldoende (minimaal 5,0) bij de kernvakken: Nederlands, Engels of wiskunde;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
4. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.

Bespreekzone

Voldoet een leerling niet aan de criteria voor automatische bevordering of wil instromen in VWO 2, dan wordt deze leerling in de overgangsvergadering ingebracht voor bespreking. De overgangsvergadering doet een bindende uitspraak.

De onderstaande opties behoren tot de bevorderingsmogelijkheden:

Klas 1: havoroute: overgang naar havo 2

Wanneer naar het oordeel van de overgangsvergadering de inzet voldoende is geweest en er voldoende perspectief is op succes in het volgend leerjaar binnen dezelfde leerroute - zoals bijvoorbeeld blijkt uit de behaalde resultaten uit periode 1 en 2, maar ook de methode-onafhankelijke vaardigheidstoetsonderdelen *begrijpend lezen & rekenen**. Er kan een taak worden opgelegd om eventuele hiaten te dichten.

Klas 1: havoroute: overgang naar atheneum 2

1. De leerling staat een **7.5** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. De leerling heeft **maximaal één onvoldoende**. Deze is niet lager dan een 5,0.
3. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.
4. JIJ!-toetsen*: VWO-niveau op de onderdelen *begrijpend lezen & rekenen*.

Klas 1: havoroute overgang naar VMBO-TL 2

1. De leerling staat een **5,9** of lager gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.
3. JIJ!-toetsen*: VMBO TL-niveau op de onderdelen *begrijpend lezen & rekenen*.

*De JIJ!-toetsen zijn methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen

ATHENEUM-ROUTE

Klas 1: Atheneumroute: overgang naar atheneum 2

1. De leerling staat een **6,0** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Minimaal twee van de drie kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde) moeten gemiddeld met een **6,0** of hoger worden afgerond.
3. De leerling heeft **maximaal 2 onvoldoendes** met:
 - Niet meer dan één onvoldoende (minimaal 5,0) bij de kernvakken: Nederlands, Engels of wiskunde;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
4. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.

Bespreekzone

Voldoet een leerling niet aan de criteria voor automatische bevordering of wil instromen in gymnasium Orfeo 2, dan wordt deze leerling in de overgangsvergadering ingebracht voor bespreking. De overgangsvergadering doet een bindende uitspraak.

De onderstaande opties behoren tot de bevorderingsmogelijkheden:

Klas 1: Atheneumroute: overgang naar atheneum 2

Wanneer naar het oordeel van de overgangsvergadering de inzet voldoende is geweest en er voldoende perspectief is op succes in het volgend leerjaar binnen dezelfde leerroute - zoals bijvoorbeeld blijkt uit de behaalde resultaten uit periode 1 en 2, maar ook de methode-onafhankelijke vaardigheidstoetsonderdelen *begrijpend lezen & rekenen**. Er kan een taak worden opgelegd om eventuele hiaten te dichten.

Klas 1: Atheneumroute: overgang naar gymnasium Orfeo 2

1. De leerling staat een **7,5** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. De leerling heeft **maximaal één onvoldoende**. Deze is niet lager dan een 5,0.
3. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.
4. JIJ!-toetsen*: vwo-niveau op de onderdelen *Engels lezen, Engels luisteren, begrijpend lezen & rekenen*.

N.B.: Als een leerling overgaat naar Orfeo 2, zal hij/zij persoonlijk worden bijgespijkerd voor La/Gr

Klas 1: Atheneum-oute: overgang naar havo 2

1. De leerling staat een **5,9** of lager gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. De leerling heeft **maximaal vier onvoldoendes** met:
 - Maximaal één van deze onvoldoendes in de kernvakken: Nederlands, wiskunde, Engels en deze is niet lager dan een 5,0;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
3. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een Voldoende zijn afgerond.
4. JIJ!-toetsen*: havoniveau op de onderdelen *begrijpend lezen & rekenen*.

*De JIJ!-toetsen zijn methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen

Gymnasium ORFEO-ROUTE

Klas 1: Gymnasium Orfeo-route: overgang naar gymnasium Orfeo 2

1. De leerling staat een **6,0** of hoger gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Minimaal twee van de drie kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde) moeten gemiddeld met een **6,0** of hoger worden afgerond.
3. De leerling heeft **maximaal 2 onvoldoendes** met:
 - Niet meer dan één onvoldoende (minimaal 5,0) bij de kernvakken: Nederlands, Engels of wiskunde;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
4. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een V zijn afgerond.

Bespreekzone

Voldoet een leerling niet aan de criteria voor automatische bevordering naar gymnasium Orfeo 2, dan wordt deze leerling in de overgangsvergadering ingebracht voor bespreking. De overgangsvergadering doet een bindende uitspraak.

De onderstaande opties behoren tot de bevorderingsmogelijkheden:

Klas 1: Gymnasium Orfeo-route: overgang naar gymnasium Orfeo 2

Wanneer naar het oordeel van de overgangsvergadering de inzet voldoende is geweest en er voldoende perspectief is op succes in het volgend leerjaar binnen dezelfde leerroute - zoals bijvoorbeeld blijkt uit de behaalde resultaten uit periode 1 en 2, maar ook de methode-onafhankelijke vaardigheidstoetsonderdelen *begrijpend lezen & rekenen**. Er kan een taak worden opgelegd om eventuele hiaten te dichten.

Klas 1: Gymnasium Orfeo-route: overgang naar atheneum 2

1. De leerling staat een **5,9** of lager gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. De leerling heeft **maximaal vier onvoldoendes** met:
 - Niet meer dan één onvoldoende (minimaal 5,0) bij de kernvakken: Nederlands, Engels en wiskunde;
 - Maximaal één keer het cijfer 4,0;
 - Geen onvoldoende is lager dan een 4,0.
3. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een V zijn afgerond.
4. JIJ!-toetsen*: VWO-niveau op de onderdelen *begrijpend lezen & rekenen*.
5. Tekorten voor Latijn / Grieks worden omgezet in handelingsdelen die met minimaal een V moeten worden afgerond.

Klas 1: Gymnasium Orfeo-route: overgang naar havo 2

1. De leerling staat een **5,9** of lager gemiddeld voor alle in de toelichting genoemde vakken voor de overgang.
2. Alle handelingsdelen moeten met minimaal een V zijn afgerond.

*De JIJ!-toetsen zijn methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen

Toelichting op de gebruikte begrippen

Bespreking

Wanneer een leerling niet automatisch is bevorderd, bespreken de lesgevende docenten tijdens de overgangsvergadering het vervolg van de studie. Het doel van deze bespreking is de leerling op een passende plek te krijgen voor het vervolg van zijn/haar studie. Er zijn verschillende mogelijkheden. Welk van deze mogelijkheden in een specifiek geval het meest passend is, beslist de overgangsvergadering. Naast de resultaten is er ook aandacht voor zaken als persoonlijke omstandigheden, methodeonafhankelijke vaardigheden en de executieve functies zoals studiehouding, studievaardigheden, inzet en motivatie.

Executieve functies

Executieve functies zijn de uitvoerende functies van je hersenen. Als je weet hoe je het beste leert, hoe je jezelf kunt motiveren, je eigen werk kunt organiseren, dan komt het resultaat vanzelf. Iedereen verschilt in hoe sterk hij/zij is in de verschillende executieve functies. De één is goed in het plannen van zijn werk, terwijl de ander juist goed op zijn/haar beurt kan wachten. Tijdens het leven krijg je niet steeds meer executieve functies, maar versterk je ze door deze vaardigheden te trainen.

Gemiddelde

In Magister is te zien dat sommige cijfers zwaarder tellen dan andere. Dit eindcijfer per vak wordt berekend op één tiende. Voor de bevordering wordt op basis van de eindcijfers voor de meewegende vakken een totaal gemiddelde berekend, ook dit op één tiende.

Handelingsdelen

Dit zijn onderdelen die een leerling moet afronden waarbij cijfer wordt gegeven zonder weging of een O/V/G (onvoldoende / voldoende / goed) beoordeling wordt gegeven

Leerroute

Hiermee wordt de opleiding binnen het voortgezet onderwijs aangeduid. Op het Carolus Clusius College zijn dat: VMBO-tl, Havo, Atheneum, gymnasium Orfeo en TTO (tweetalig onderwijs).

Meewegende vakken

Dit zijn de vakken die op het rapport beoordeeld worden met een cijfer: NE, EN, FA, GS, AK, WI en BI. Voor gymnasium Orfeo tellen daarnaast ook GR & LAT mee.

Methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen

Het niveau van de methodeonafhankelijke vaardigheden, en het inzetten van executieve vaardigheden in combinatie met intelligentie, vormen een belangrijke basis voor succeservaringen.

Twee keer per schooljaar wordt het niveau van een aantal specifieke vaardigheden gemeten: *rekenen*, *Nederlands lezen*, *Nederlands taalverzorging*, *Engels lezen* en *Engels luisteren*. Dit worden ook wel de methodeonafhankelijke vaardigheidstoetsen genoemd. Zij geven de leerling, ouder(s)/verzorger(s) en school inzicht in het huidige vaardigheidsniveau op deze specifieke vaardigheden. De getoetste vaardigheden kan je trainen en verbeteren

Rapport(en)

In het eerste jaar op het CCC krijgen de leerlingen twee rapporten. Er wordt gestart met een opstartperiode, waarin vooral aandacht is voor vaardigheden en het leren leren. Deze periode wordt afgesloten met het eerste rapport, bestaande uit de eindgemiddeldes periode 1 en 2, en de tussentijdse uitkomsten van de methodeoverstijgende vaardigheidstoetsen.

Op het tweede, tevens eindrapport, wordt het eindcijfer per vak berekend op basis van de behaalde resultaten in periode 3 & 4. Daarnaast staan op dit rapport ook de uitkomsten van de methodeoverstijgende vaardigheidstoetsen vermeld.